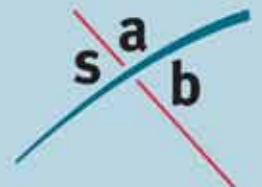

quick scan flora en fauna inclusief oriënterende habitattoets

IJzendoorn - West

Gemeente Neder-Betuwe

Datum: 9 februari 2010
Projectnummer: 90235

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Gebiedsbeschrijving	3
1.3	Beoogde ingrepen	4
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	7
3	Toetsing gebiedsbescherming	9
3.1	Onderzoeksmethode	9
3.2	Vogel- en Habitatrichtlijngebied “Uiterwaarden Waal”	10
3.3	Directe effecten	11
3.4	Indirecte effecten	13
3.5	Ecologische Hoofdstructuur	15
4	Toetsing soortenbescherming	17
4.1	Onderzoeksmethodiek	17
4.2	Voorkomen van beschermde soorten	17
5	Conclusie	24
5.1	Gebiedsbescherming	24
5.2	Soortenbescherming	24
5.3	Consequenties	25
5.4	Aanbevelingen	27

Bijlage 1: Literatuurlijst

Bijlage 2: Memo Geluidscontouren nabij Natura 2000

Bijlage 3: Plaatsing paddenscherm

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In IJzendoorn (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland) is in het westen van de kern (IJzendoorn-West) woonontwikkeling van 60 woningen beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze rapportage is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Gebiedsbeschrijving

IJzendoorn ligt ten zuiden van de A15 en ten noorden van de Waal. Verder ligt IJzendoorn ten oosten van Tiel en ten westen van Ochten en Dodewaard. De omgeving van IJzendoorn wordt gekenmerkt door een rivierenlandschap met meren en kolken van de uiterwaarden van de Waal in het zuiden. Ten noorden van de kern bestaat de omgeving uit boomgaarden en weidegronden met aanwezigheid van begeleidend sloten.

Het plangebied ligt in het westen van de kern en wordt in het noorden en zuiden begrensd door wegen, respectievelijk de Keizerstraat en de Waalbandijk. Direct ten zuiden van het plangebied ligt de dijk van de Waal. Het oosten wordt begrensd door woningbouw en de Dorpstraat en in het westen wordt de begrenzing gevormd door boomgaarden.

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een drietal gebouwen, verhard oppervlakte, ruigte, volkstuinen en boomgaarden. In het noorden van het plangebied loopt een afwateringssloot.

globale indrukken plangebied; aanwezige bebouwing (boven), volkstuinen (linksonder) en boomgaarden (rechtsonder) (foto's SAB Arnhem B.V.)

1.3 Beoogde ingrepen

Op deze locatie is de ontwikkeling van een 60tal woningen beoogd. Hiervoor zal de aanwezige bebouwing en groene elementen verdwijnen. In de afbeelding op de volgende pagina is een globale indicatie gegeven van de toekomstige situatie van het plangebied.

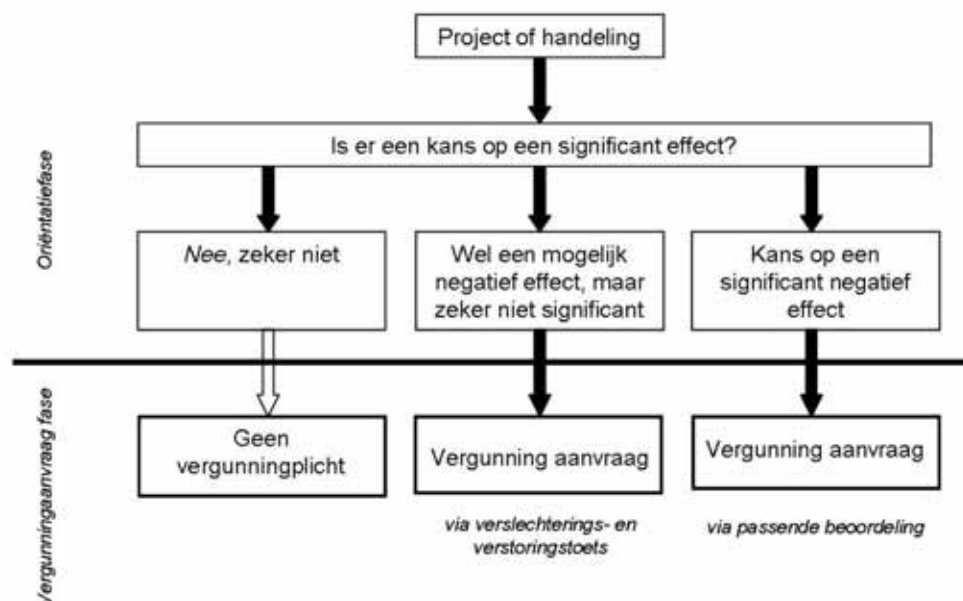
2 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied moet een habitattoets worden verricht. Voor een project dat direct verband houdt met het beheer van het gebied kan voldaan worden met een goedgekeurde gedragscode.

Een habitattoets wordt uitgevoerd met als eerste stap: de oriëntatiefase. In de oriëntatiefase moet worden nagegaan welke (gecumuleerde) effecten als gevolg van de activiteit te verwachten zijn. Deze effecten worden bekeken in relatie tot de kwetsbaarheid van het gebied en de gunstige instandhouding van desbetreffende soorten. De volgende conclusies zijn dan mogelijk:

- Volgt uit de oriëntatiefase de conclusie dat zeker geen sprake is van een negatief effect, dan hoeft geen vergunning te worden aangevraagd.

- Is sprake van een mogelijk negatief effect, maar is zeker geen sprake van een significant negatief effect, dan moet een vergunning worden aangevraagd op basis van een verslechterings- of verstoringstoets. Als middels verzachtende maatregelen de niet significante negatieve effecten kunnen worden beperkt, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet wordt verslechterd en geen verstoring van de soorten plaatsvindt kan een vergunning worden afgegeven.

Als kans bestaat op een significant negatief effect moet een passende beoordeling worden gemaakt. Gedeputeerde Staten kunnen een vergunning alleen verlenen als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken, sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en de initiatiefnemer vooraf en tijdig compensatiemaatregelen treft.

Ecologische Hoofdstructuur

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront- rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te ver- storen (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderschei- den:

1 beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2 beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdie-

nen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3 beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, het plan een in de wet genoemd belang dient en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 Toetsing gebiedsbescherming

3.1 Onderzoeksmethode

Via de websites van het Natuurloket, het Ministerie van LNV en de Provincie Gelderland, kan worden nagegaan of een planlocatie in of nabij een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt. Via deze bronnen kan ook worden nagegaan voor welke soorten en/of habitats deze gebieden zijn aangewezen en voor welke invloeden deze aangewezen soorten en habitats gevoelig zijn. Van gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet gaat ook een externe werking uit.

globale ligging plangebied (rood) nabij Vogelrichtlijngebied (blauw) "Uiterwaarden Waal" (bron: www.minlnv.nl, ontwerpkaart 1 juli 2008)

Uit bovenstaande bronnen blijkt dat het plangebied op ongeveer 60 meter van het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Waal" ligt. Bij ingrepen in of nabij een Vogel- en Habitatrichtlijngebied is een toets in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. In dergelijke situaties moet getoetst worden of de beoogde ingrepen, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Tevens moet getoetst worden op de mogelijke functie van het plangebied voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten. Het plangebied ligt niet in of nabij een beschermd Natuurmonument.

Uit gegevens van de provincie blijkt dat het plangebied niet in de EHS ligt, maar wel nabij. Het ten zuiden gelegen Natura 2000-gebied is tevens aangewezen als EHS (kernkwaliteit natuur). Naast de toets in het kader van de Natuurbeschermingswet, moet ook gekeken worden naar mogelijke indirecte effecten op de EHS.

3.2 Vogel- en Habitatrichtlijngebied “Uiterwaarden Waal”

3.2.1 gebiedsbeschrijving (bron: ontwerpbesluit Uiterwaarden Waal)

De uiterwaarden Waal omvatten het winterbed van de Waal en daarmee alle uiterwaardgebieden aan de noord- en de zuidoever van de Waal van Nijmegen tot aan Zaltbommel. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. In perioden met hoog water vindt erosie en sedimentatie plaats en vormt de rivier het landschap. Het karakteristieke rivierenlandschap bestaat uit een breed, voornamelijk laaggelegen, hoogdynamisch winterbed. De reliëfrijke uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, bosjes, bomenrijen, moerasgebiedjes en geïsoleerde oude riviertakken (strangen en geulen). Veel uiterwaarden zijn vergraven voor zand en/of kleiwinning. In het westelijk deel van het gebied liggen twee uiterwaarden, die ook als Habitatrichtlijngebied zijn begrensd, de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om uiterwaarden met oude meanders en hun oeverlanden en stroomruggen. Daarnaast liggen er enkele grote plassen (ontstaan door zand- en kleiwinning). Deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden, stroomdalgraslanden en open water, waar deels verlanding plaatsvindt.

globale indruk Uiterwaarden Waal vanaf de Waalbandijk ter hoogte van het plangebied (foto's SAB Arnhem B.V.)

Het gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied op basis van het voorkomen van onder andere Kleine zwaan, Brandgans, Nonnetje, Porseleinhoen, Kwartelkoning en Zwarte stern. Andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui-, en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones zijn onder andere de Aalscholver, Kolgans, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Slobeend en Pijlstaart, Kievit, Grutto en Wulp.

Het Habitatrichtlijngebied is aangewezen voor het voorkomen van natuurlijke habitattypen als Slikkige rivieroever, stroomdalgraslanden, glanshaver- en vossenstaarthooilanden en vochtige alluviale bossen. Het gebied is aangewezen voor bepaalde soorten waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Deze soorten zijn: Zeeprik, Rivierprik, Elft, Zalm, Grote modderkruiper, Kamsalamander en Bever.

Voor het gebied zijn de volgende algemene doelen gesteld:

- behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten;
- behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;
- behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

3.2.2 instandhoudingsdoelen

De 'staat van instandhouding' voor een soort wordt als 'gunstig' beschouwd indien:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden

3.3 Directe effecten

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen soorten aangewezen onder de Vogelrichtlijn en soorten en habitats van het Habitatrichtlijngebied.

3.3.1 Vogelrichtlijngebied

Alle vogelsoorten die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn zijn in meer of mindere mate gebonden aan vochtige biotopen. Voor sommige soorten is de aanwezigheid van grote waterelementen, open plassen en meren, of ruig begroeide graslanden een vereiste.

In de huidige situatie is het plangebied bebouwd, verhard en in gebruik genomen als boomgaard. De enige groene elementen die in het plangebied voorkomen zijn boomgaarden en enkele gecultiveerde struiken. Weidegronden, rietkragen en plassen waar de meeste aangewezen vogelsoorten afhankelijk van zijn, zijn niet aanwezig in het plangebied. Op basis van voorstaande is het uit te sluiten dat aangewezen vogelsoorten een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. Hierdoor zijn directe negatieve effecten op aangewezen vogelsoorten en hun instandhoudingsdoelstelling uit te sluiten.

3.3.2 *Habitatrichtlijngebied*

De meeste habitattypen zijn afhankelijk van vochtige en plas-dras situaties en worden beïnvloed door aanwezigheid van water. Binnen het plangebied zijn geen waterrijke elementen aanwezig en het is grotendeels bebouwd/begroeid. Het plangebied wordt in zijn geheel intensief gebruikt waardoor van een stabiel ecosysteem geen sprake is. Op basis van voorgenoemde worden aangewezen habitats niet verwacht binnen het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn aangewezen habitats niet aangetroffen in het plangebied.

Zeeprik, Rivierprik, Elft, Zalm en Grote modderkruiper

Onder de aangewezen habitatsoorten bevinden zich meerdere vissoorten. In het noorden van het plangebied liggen een sloot. Deze sloot bevat een modderlaag en dient als afwateringssloot van de boomgaarden. Gezien de verspreidingsgegevens komt de Grote modderkruiper in de omgeving van het plangebied voor (RAVON). Grote modderkruipers hebben voorkeur voor waterelementen in een verplantingsstadium. Aangezien de sloot regelmatig geschoond wordt, is het onwaarschijnlijk dat de Grote modderkruiper in het plangebied voorkomt. Overige aangewezen soorten worden op basis van de huidige biotoop niet verwacht. Deze soorten zijn afhankelijk van grotere waterelementen zoals rivieren. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelstelling van vissoorten worden met de plannen niet verwacht.

globale indruk sloot in het plangebied (foto SAB Arnhem B.V.)

Kamsalamander

De Kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. De voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit vrij grote, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie, hoewel ook wat kleinere wateren niet gemeden worden. De poel mag niet geheel beschaduwde zijn en moet permanent water bevatten. Dergelijke elementen komen in en nabij het plangebied niet voor, waardoor directe negatieve effecten van de plannen op vaste rust- en verblijfplaatsen van de Kamsalamander niet zijn te verwachten.

Bever

De bever komt voor in bossen in de omgeving van water (beken, rivieren en plassen) met een minimale diepte van 50 cm. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste. Dergelijke elementen komen in het plangebied niet voor, waardoor ver-

blijfplaatsen van deze soort zijn uit te sluiten binnen het plangebied. Directe effecten op de Bever worden met de plannen niet verwacht.

3.4 Indirecte effecten

De ontwikkeling van een 60tal nieuwe woningen kan ook indirect effecten veroorzaken op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Hierbij wordt bekeken of de werkzaamheden voor het ontwikkelen van het nieuwe bedrijventerrein een effect kunnen hebben. Ook wordt bepaald of de toekomstige inrichting effecten met zich meebrengt op soorten en habitats.

3.4.1 *Werkzaamheden*

Werkzaamheden kunnen trillings-, geluids- en lichtoverlast veroorzaken op de gekwalificeerde soorten. Aangezien gekwalificeerde broedende vogels in de directe omgeving niet worden verwacht, zijn indirecte effecten van de werkzaamheden op deze broedvogels uit te sluiten.

trillingen

Tijdens de bouw van de woningen kunnen trillingen optreden door heiwerkzaamheden. In 2003 is door Stichting Bouwresearch (SBR), de "Meet- en beoordelingsrichtlijnen voor trillingen", uitgegeven. Deze richtlijn sluit grotendeels aan bij internationale richtlijnen (Duitse norm DIN 4150, ISO 2631/2). Er wordt in deze richtlijn veel aandacht besteed aan het meten van trillingen. Over het algemeen wordt dan ook verwezen naar deze richtlijn wanneer een trillingsonderzoek is voorgeschreven en uitgevoerd. Op afstanden groter dan 250 meter van de trillingsbron treden vrijwel nooit goed voelbare trillingen op. De minimale afstand tot een beschermd natuurgebied bedraagt 60 meter. Aangewezen soorten die gevoelig zijn voor trillingen zijn de Bever, Kleine zwaan en de Zwarte stern (broedvogel) (www.minlnv.nl). De Bever en Kleine zwaan zijn mogelijk te verwachten in een zone van 250 meter van het plangebied. Het plangebied wordt niet ontsloten op de Waalbandijk, waardoor het verkeer grotendeels geleid wordt langs de overige wegen. Mogelijk kan er sprake zijn van een toename in trillingen, maar gezien de kleine verstoringzone (250 meter) in verhouding met de grootte van het Natura 2000-gebied (5.525 ha) en de tijdelijke aard worden significante negatieve effecten op aangewezen habitats en soorten niet verwacht.

geluid

Het plangebied ligt direct de Waalbandijk, deze dijk wordt intensief gebruikt door onder andere vrachtwagens. Deze weg produceert geluid, waardoor geen sprake is van een stille omgeving in de huidige situatie. Met de werkzaamheden zal overdag extra geluid ontstaan. Soorten die gevoelig zijn voor geluid betreffen Bever, Grutto en Wulp (www.minlnv.nl). Aangezien in de directe omgeving geen broedende aangewezen soorten verwacht worden en het plangebied naast een geluidsbron ligt (wegen) zijn tijdelijke negatieve effecten van geluid door werkzaamheden op de instandhoudingsdoelstellingen van soorten niet te verwachten. Verder is een dijk gelegen tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied, dat effecten van geluid gedeeltelijk tegenhouden.

licht

Alle aangewezen vogelrichtlijnsoorten zijn gevoelig voor licht. Indien de werkzaamheden overdag plaatsvinden en geen licht toegepast wordt zijn negatieve effecten van lichthinder op aangewezen soorten uit te sluiten. Verder ligt het plangebied ongeveer 6 meter lager dan de ten zuiden gelegen dijk (www.ahn.nl). Dit zal lichtuitstraling enigszins beperken. Tijdens de werkzaamheden dient nachtelijke verlichting van de bouwlocatie voorkomen te worden.

3.4.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal sprake zijn van een toename van verkeer en recreatie door een toename van een 60tal woningen.

geluid

Een berekening is uitgevoerd om de effecten van een toename in verkeer door de woningbouw op het Natura 2000-gebied te bepalen. Voor de gehele berekening wordt verwezen naar bijlage 2.

Uit de effectenindicator van het ministerie van LNV blijkt dat in het Natura 2000 gebied “Uiterwaarden Waal” de Grutto (47 dB(A)) en de Wulp (55 dB(A)) voorkomen. De Grutto is het meest gevoelig voor verstoring door geluid, daarom is de 47 dB(A) (L_{24hr}) berekend. In de onderstaande tabel worden de berekende afstanden van de 47 dB(A)-contouren voor de drie situaties en de kortste afstand tot het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal” weergegeven.

situatie	Afstand van de 47 dB(A)-contour tot de wegas in meters	Kortste afstand van het Natura 2000-gebied
Huidige situatie (2010)	18	10
Autonome situatie (2020)	22	10
Situatie met plan (2020, incl. plan)	27	10

Afstand van de 47 dB(A)-contouren tot de wegas

Door de ontwikkeling van het woningbouwplan IJzendoorn-West neemt de verstoring in het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal” ten gevolge van het wegverkeer op de Waalbandijk slechts beperkt toe, namelijk 5 meter. De nieuwe 47 dB(A) contour komt niet te liggen over de mogelijk geschikte locaties voor aangewezen soorten. Deze contour ligt net onderaan de helling van de dijk. Op basis van voorstaande zijn negatieve effecten door geluid uit te sluiten op instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen soorten.

vermesting

De wijk zal ontsloten worden op de Keizerstraat, waardoor weinig tot geen sprake is van toename in vervoersbewegingen op de Waalbandijk. Wel kan met een toename van verkeer vermesting van de omgeving rondom de Keizerstraat optreden. Voor de plannen is een luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat op 7 meter afstand van de Keizerstraat een toename in stikstofdioxide te verwachten is van $0.3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (SAB, 2008). Deze waarde zal op 800 meter afstand van het plangebied, aan

de rand van het Natura 2000-gebied, waarschijnlijk geheel verdwenen zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten op instandhoudingsdoelstelling van soorten en habitats niet te verwachten.

licht

Alle aangewezen vogelsoorten zijn gevoelig voor licht (www.minlnv.nl). In de huidige situatie wordt de Waalbandijk nabij het plangebied niet verlicht. De straten in Ijzen-doorn en de Nieuwe weg worden wel verlicht. Verder ligt een dijk van ongeveer 6 meter hoog tussen het plangebied en de uiterwaarden. Een standaard lengte van lantaarnpalen ligt tussen de 4,5 en 5 meter. Dit betekent dat de lantaarnpalen niet boven de dijk uitkomen. Door deze dijk wordt het licht afkomstig van het plangebied grotendeels beperkt, waardoor geen sprake is van directe lichtuitstraling in het Natura 2000-gebied. Negatieve effecten van lichtuitstraling afkomstig van het plangebied op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 200-gebied worden niet verwacht. Wel wordt aanbevolen om overige lichtuitstraling te voorkomen. Dit kan gedaan worden door speciale armaturen te gebruiken die het licht richten op het object wat verlicht moet worden en verstrooiing naar boven voorkomt.

recreatie

Het aantal mensen dat zal recreëren in de uitwaarden zal toenemen in de toekomstige situatie. Echter de uiterwaarden nabij het plangebied zijn door middel van wegen opengesteld voor recreanten. Dit betekent dat de recreanten geleid worden over reeds aanwezige paden en dat recreanten langs kwetsbare delen van het gebied gemedend worden. Deze wegen zijn tevens opengesteld voor auto's. In de huidige situatie vindt al veel recreatie plaats. Verwacht wordt dat op basis van voorgenoemde een toename van 60 woningen niet leidt tot (significante) negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen.

3.4.3 Conclusie

Directe (significante) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied zijn gezien de ligging uit te sluiten. Indirecte (significante) effecten op instandhoudingsdoelstelling afkomstig van de werkzaamheden en toekomstige situatie worden ook niet verwacht.

3.5 Ecologische Hoofdstructuur

Zoals weergegeven in onderstaand figuur ligt het plangebied niet in de EHS, maar wel nabij. Directe negatieve effecten op het functioneren van de EHS zijn uit te sluiten. Indirecte effecten zijn gezien de tussenliggende elementen (wegen, bebouwing en bos) ook niet te verwachten. Met de plannen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

globale ligging plangebied (rood) nabij EHS natuur (groen) en verwevingsgebied (bruin) (www.gelderland.nl)

4 Toetsing soortenbescherming

4.1 Onderzoeksmethodiek

Het Natuurloket geeft in het kilometerhok waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (164-435), het voorkomen van beschermde vaatplanten, broedvogels en amfibieën weer. Binnen het kilometerhok zijn niet alle soortgroepen evengoed onderzocht en het plangebied maakt een klein onderdeel uit van het betreffende kilometerhok. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, et al., 1997), de Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen, et al., 2007) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl). De eerste drie bronnen vermelden gegevens per uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. De laatste bron vermeldt gegevens per kilometerhok en is gedetailleerder. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 31 maart 2009 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

4.2 Voorkomen van beschermde soorten

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

4.2.1 vaatplanten

Binnen het plangebied zijn weinig potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd, verhard en bestaat uit een boomgaard. Groene elementen komen verder voor als ruigte. Binnen het plangebied zijn soorten aangetroffen als Hondsdraf (*Glechoma hederacea*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*), Gewoon speenkruid (*Ranunculus ficaria subsp. bulbifer*), Grote ereprijs (*Veronica persica*), Kleine brandnetel (*Urtica urens*), Vijfvingerkruid (*Potentilla reptans*), Fluitekruid (*Anthriscus sylvestris*) en Grote klit (*Arctium lappa*). Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn

niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

4.2.2 grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europeus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russala*), Mol (*Talpa europea*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Bunzing (*Mustela putorius*), Wezel (*Mustela nivalis*), Ree (*Capreolus capreolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Gewone bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) voor.

Binnen het plangebied zijn een grasveld, enkele rommelhoekjes en ruigten aanwezig en de locatie ligt nabij het buitengebied, hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, Egel, Konijn en Mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens, afwezigheid van sporen en overige geschikte elementen niet verwacht in het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde zoogdieren zijn niet te verwachten.

4.2.3 vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992 / Limpens, et. al., 1997) komen in de omgeving van het plangebied Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger en boombewonende soorten als Rosse vleermuis en Watervleermuis. Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen. De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

gebouwbewonende soorten

Gebouwbewonende soorten worden vooral aangetroffen onder dakpannen, in spouwmuren, op zolders, achter houten betimmering enzovoorts. Vleermuizen zijn afhankelijk van tochtvrije locaties, waar geen grote temperatuursverschillen waarneembaar zijn. Alle gebouwen in het plangebied zijn bedekt met golfplaten, waardoor het dak waarschijnlijk ongeschikt is voor vleermuizen. Onder golfplaten kunnen overdag namelijk grote temperaturen bereikt worden.

In enkele gebouwen zijn ruimtes tussen de binnen- en buitenmuur aanwezig, die door middel van scheuren toegankelijk zijn voor vleermuizen. Ook is tussen de dakgoot en de muur ruimte aanwezig voor vleermuizen om onder te kruipen, die tevens toegang tussen de tussenmuur kunnen geven. Op basis van voorgenomde zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand niet uit te sluiten. Nader onderzoek dient plaats te vinden naar gebouwbewonende vleermuissoorten.

boombewonende soorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Binnen het plangebied staan geen voor vleermuizen geschikte bomen (stamdoorsnede > 30 cm). Vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht in het plangebied.

vliegroutes

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Lijnvormige elementen zijn aanwezig in de vorm van boomgaarden. Een gedeelte van de boomgaard zal verdwijnen maar in de omgeving zijn voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig. Met de plannen zal geen sprake zijn van aantasting van belangrijke vliegroutes voor vleermuizen.

4.2.4 vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*), Huismus (*Passer domesticus*), Vink (*Fringilla coelebs*), Houtduif (*Columba palumbus*), Spreeuw (*Sturnus vulgaris*), Kraai (*Corvus corone*), Steenuil (*Athene noctua*) en Torenvalk (*Falco tinnunculus*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Steenuil

Tijdens het veldbezoek is een Steenuil zonnend waargenomen op de nok van een dak in het plangebied. Volgens een buurtbewoner komt de Steenuil regelmatig voor in en in de directe omgeving van het plangebied. De Steenuil is volgens buurtbewoner vaak rustend aan te treffen op de gebouwen in het plangebied. De omgeving van het plangebied is, met aanwezige boomgaarden, graslanden en uitkijkpaaletjes, tevens geschikt voor steenuilen. Verder hebben steenuilen een klein verspreidingsbereik, ze jagen tot ongeveer 500 meter van hun territorium. Echter, op basis van het eenmalige onderzoek kunnen geen uitspraken gedaan worden of de gebouwen in het plangebied als vaste rust- en verblijfplaats dienen voor de Steenuil. Nader onderzoek dient plaats te vinden om te bepalen of het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de soort en/of vaste rustplaatsen en broedlocaties van steenuilen aanwezig zijn in het plangebied. De gebouwen zijn op enkele locaties toegankelijk voor steenuilen.

Torenvalk en overige roofvogels

De Torenvalk is tijdens het veldbezoek foeragerend aangetroffen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de Torenvalk zijn niet te verwachten in het plangebied aangezien geschikte broedlocaties (bomen en kasten) ontbreken. Belangrijke onderdelen van het leefgebied worden niet verwacht in het plangebied, aangezien in de directe omgeving voldoende overige alternatieve locaties aanwezig zijn. Torenvalken vliegen grotere afstanden om hun voedsel te vinden, waardoor met het verlies van een gedeelte van zijn foerageergebied geen verblijfplaats ongeschikt wordt.

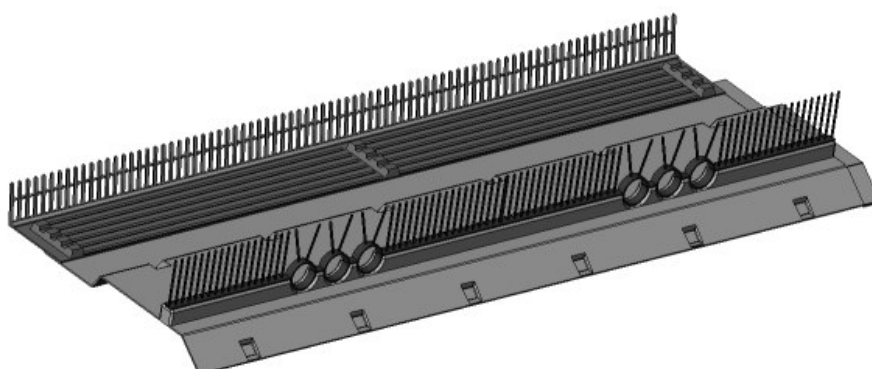
Huismus

In de omgeving van het plangebied komt de Huismus voor. De soort is een koloniebroeder en afhankelijk van menselijke invloeden. De Huismus broedt met name in dorpen, boerderijen en middeloude stadswijken met ouderwetse dakpannen en plekken onder daken waar voldoende ruimte is om tot broeden te komen (SOVON, 2002). De soort gaat in Nederland steeds verder achteruit en verliest nestgelegenheid door nieuwbouwwoningen die volledig geïsoleerd zijn en waar geen ruimte meer is tussen dakpannen. Binnen het plangebied is onder de dakrand van het de slopen gebouwen uitwerpselen en nestmateriaal van de Huismus aangetroffen. Met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid broedt de Huismus in het plangebied, dit wordt ook bevestigd door de bewoners. Het verwijderen van nestlocaties van de Huismus (zowel buiten als in de broedperiode) is een overtreding van de Flora- en faunawet. Om overtreding te voorkomen is het noodzakelijk om voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden nieuwe nestgelegenheden voor de soort te creëren. Dit kan gedaan worden door in de directe omgeving nestkasten van de Huismus op te hangen. Verder dient de toekomstige woningen geschikt gemaakt te worden voor de Huismus. Geschikt maken kan gedaan worden door een vogelvide (zie afbeelding op de volgende pagina) te plaatsen onder de dakrand of door het dakbeschot toegankelijk te houden voor de soort om onder het dak te broeden. De sloop van de gebouwen dient verder plaats te vinden buiten het broedseizoen van de Huismus.

Met het toepassen van bovengenoemde maatregelen wordt de functionaliteit van het plangebied voor de Huismus niet aangetast en is geen sprake van overtreding ex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Aangetroffen sporen van de Huismus in het plangebied (foto SAB, 2009)

Vogelvide (bron Vogelbescherming, 2008)

4.2.5 amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*), Bastaardkikker (*Rana esculenta*), Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en de meer strikt beschermde Kamsalamander (*Triturus cristatus*) en Poelkikker (*Rana lessonae*) voor.

algemeen voorkomende soorten

Aangezien bijna alle algemene amfibieënsoorten zich buiten het voortplantingsseizoen wel ophouden in wateren waarin vis voorkomt, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Waarschijnlijk is het voorkomen beperkt tot de Bastaardkikker, Bruine kikker en Gewone pad. Deze soorten gaan na de metamorfose op het land naar voedsel zoeken. Hierbij kunnen ze grote afstanden afleggen. Aangezien de dieren op het land overwinteren (met uitzondering van de Bastaardkikker), is het ook mogelijk dat dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Kamsalamander en Poelkikker

De Kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. De voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit vrij grote, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie, hoewel ook wat kleinere wateren niet gemeden worden. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten.

De Poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden, in vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden, en in uiterwaarden. Ze worden voornamelijk aangetroffen in onbeschaduwde en goed begroeide waterrijke elementen.

De sloot in het noorden van het plangebied is gedeeltelijk beschaduwd, heeft steile oevers en wordt regelmatig beheerd. Het is daarom niet waarschijnlijk dat de Kamsalamander en de Poelkikker in het plangebied voorkomt. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Deze elementen zijn wel aanwezig in de uiterwaarden van de Waal. De waarnemingen hebben waarschijnlijk betrekking op het voorkomen van deze soorten in de uiterwaarden.

Rugstreeppad

De Rugstreeppad komt voor op plekken zoals bouwputten, zandafgravingen, opgespoten vlakten en pas ontgonnen gronden. Aan het eind van de zomer trekken de rugstreeppadden vanuit hun (waterrijke) voortplantingsgebieden naar zandige locaties om zich in te graven en te overwinteren. Op het moment is het niet waarschijnlijk dat de soort in het plangebied voorkomt. Vergraafbaar zand ontbreekt. Indien de het plangebied te lang braakt ligt is het niet uit te sluiten dat de Rugstreeppad het gebied koloniseert. Aanbevolen wordt om plassen in het plangebied te dempen en het plangebied niet te lang braak te laten liggen.

4.2.6 reptielen

Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied geen reptielen voor. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijvoorbeeld heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (grotendeels verhard en bebouwd) en afwezigheid van geleidelijke overgangssituaties is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

4.2.7 vissen

Volgens RAVON is het Bempje (*Barbatula barbatulus*), Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*), Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) en Bittervoorn (*Rhodeus sericeus*) in de omgeving waargenomen. Grote modderkruipers hebben voorkeur voor waterelementen in een verplantingsstadium. Aangezien de sloot regelmatig geschoond wordt, is het onwaarschijnlijk dat de Grote modderkruiper in het plangebied voorkomt. Deze soort komt voor in de uiterwaarden van de Waal. De Kleine modderkruiper en Bittervoorn zijn echter niet uit te sluiten in het plangebied. Indien het watervoerende element wordt aangetast (vergraven, verlegd of gedempt) zijn negatieve effecten op strikt beschermde vissoorten niet uit te sluiten en is nader onderzoek noodzakelijk.

4.2.8 insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

5 Conclusie

Het plangebied betreft de locatie IJzendoorn-west te IJzendoorn (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland). Op deze locatie is de ontwikkeling van een 60tal woningen beoogd. Voor deze plannen zullen enkele gebouwen gesloopt worden en zal een boomgaard verdwijnen. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

5.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt op ongeveer 60 meter afstand van het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal”. Directe (significante) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied zijn gezien de ligging uit te sluiten. Indirecte (significante) effecten op instandhoudingsdoelstelling afkomstig van de werkzaamheden en toekomstige situatie worden niet verwacht.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet in de EHS, maar wel nabij. Directe negatieve effecten op het functioneren van de EHS zijn uit te sluiten. Indirecte effecten zijn gezien de tussenliggende elementen (wegen, bebouwing en bos) ook niet te verwachten. Met de plannen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

5.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

algemeen voorkomende soorten

Door de sloop, de groundbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zijn de tuinen waarschijnlijk ook weer geschikt als leefgebied. De meeste van deze soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

strikt beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats, tijdens het veldbezoek aantreffen Steenuil en sporen van de Huismus en de biotoopeisen van individuele diersoorten, zijn Steenuil, Huismus en soorten uit de soortgroep vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

5.3 Consequenties

Nader onderzoek vleermuizen en Steenuil

Deze verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van eenmalig veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand uitsluiten. Om deze reden moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: eind mei tot eind juli (kraamkolonies) **én** van medio augustus tot en met medio september (paarplaatsen);
- Steenuil, onderzoeksperiode medio februari tot juni.

Indien het watervoerende element in het noorden van het plangebied (gedeeltelijk) wordt aangetast (vergraven, verlegd of gedempt) zijn negatieve effecten op vissen niet uit te sluiten en is nader onderzoek naar vissen tevens noodzakelijk.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt verleend.

Huisumus

Het aantasten van een nestlocatie van de Huismus (sloop woonhuis) betreft een overtreding ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dienen mitigerende maatregelen genomen te worden, zodat de functionaliteit van het plangebied voor de Huismus niet wordt aangetast. De volgende maatregelen dienen uitgevoerd te worden:

- Het is noodzakelijk om voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden nieuwe nestgelegenheden voor de soort te creëren. Dit kan gedaan worden door in de directe omgeving nestkasten van de Huismus op te hangen óf door de nieuwe woning, dat eerder gebouwd wordt dan dat het huidige huis gesloopt wordt, geschikt te maken voor de Huismus.

- Het toekomstige gebouw moet geschikt worden gemaakt voor de Huismus. Dit kan gedaan worden door een zogeheten “Vogelvide” te plaatsen onder de dakrand of door, voor huismussen toegankelijke openingen onder de dakrand te laten, zodat de soort in het dakbeschot zijn nest kan maken.
- De sloop van het gebouw dient plaats te vinden buiten de broedperiode van huismussen.

Rugstreepad

In de directe omgeving van het plangebied (onder andere bij de uiterwaarden) kan de Rugstreepad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreepad (grotendeels bebouwd en verhard). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. In het kader van de zorgplicht wordt daarom aanbevolen het terrein niet langer dan strikt noodzakelijk braak te laten liggen. Maatregelen om kolonisatie door de Rugstreepad te voorkomen zijn:

- dempen van natte plekken;
- paddenschermen plaatsen rondom het terrein. Een advies met betrekking tot deze paddenschermen is als bijlage toegevoegd aan deze rapportage (bijlage 3);
- ingangen van de projectlocatie kunnen voorzien worden van een paddenrooster. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bijvoorbeeld spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen weggelopen naar buiten het paddenscherm. Een dergelijk rooster hindert het verkeer niet;
- het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreepad. Het paddenscherm kan daardoor op elk gewenst moment geplaatst worden, mits dit maar gebeurt voorafgaand aan de grondwerkzaamheden.

Zorgplicht

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

5.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als er een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het gebruiken van LED-verlichting op speciale armaturen die lichtuitstraling naar de omgeving tegengaan;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Vogelbescherming. 2008. De huismus anno 2008. Update van het actieplan huismus van Vogelbescherming Nederland.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.natuurloket.nl

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 2: Memo Geluidscontouren nabij Natura 2000

Inleiding

Nabij de nieuwe woningbouwlocatie IJzendoorn-West ligt het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal”. Dit Natura 2000-gebied wordt mogelijk beïnvloed door de woningbouw in IJzendoorn-West. In deze memo wordt het effect van de geluidhinder afkomstig van wegverkeer op de Waalbandijk op het Natura 2000 gebied beschreven. De berekening van de geluidscontouren en de beoordeling van de geluidscontouren is gedaan op basis van de “Methodiek effecten verkeersgeluid op Natuur”, d.d. Mei 2009¹.

Resultaten

De gebruikte verkeersgegevens voor het berekenen van de geluidscontouren zijn beschreven in het akoestisch onderzoek: IJzendoorn-West².

In de “Methodiek effecten verkeersgeluid op Natuur” wordt beschreven dat voor vogels in een open landschap de 47 dB(A)-contour (L_{24hr}) maatgevend is voor de verstoring. Van deze waarden kan worden afgeweken, wanneer er soorten voorkomen met afwijkende waarden voor de verstoring. Uit de effectenindicator van het ministerie van LNV blijkt dat in het Natura 2000 gebied “Uiterwaarden Waal” de Grutto (47 dB(A)) en de Wulp (55 dB(A)) voorkomen. De Grutto is het meest gevoelig voor verstoring, daarom is de 47 dB(A) (L_{24hr}) berekend.

Volgens deze methodiek moeten drie contouren worden berekend.

1. Huidige situatie (2010)
2. Autonome situatie (2020)
3. Situatie met plan (2020, inclusief plan)

Bepaling van de contouren

De ligging van de 47 dB(A)-contouren (L_{24hr}), vrije-veldsituatie, is bepaald met behulp van de standaardrekenmethode I-berekening. Deze rekenmethode is beschreven in RMG 2006, bijlage III, behorend bij hoofdstuk 3: Weg.

In de onderstaande tabel worden de berekende afstanden van de 47 dB(A)-contouren voor de drie situaties en de kortste afstand tot het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal” weergegeven.

situatie	Afstand van de 47 dB(A)-contour tot de wegas in meters	Kortste afstand van het Natura 2000-gebied
Huidige situatie (2010)	18	10
Autonome situatie (2020)	22	10
Situatie met plan (2020, incl. plan)	27	10

Afstand van de 47 dB(A)-contouren tot de wegas

¹ Uitgevoerd door SAB Arnhem, projectnummer 90235, d.d. 14 januari 2009.

² Deze methodiek is opgesteld in opdracht van Rijkswaterstaat, Dienst Verkeer en Scheepvaart door Grontmij.

Conclusie

Door de ontwikkeling van het woningbouwplan IJzendoorn-West neemt de verstoring in het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Waal” ten gevolge van het wegverkeer op de Waalbandijk slechts beperkt toe.

Bijlage 3: Plaatsing paddenscherm

In de directe omgeving van het plangebied kan de Rugstreeppad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de Rugstreeppad (grotendeels begroeid met rondom vrij steile watergangen). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. Vanuit de zorgplicht dient hier rekening mee te worden gehouden. Om te voorkomen dat rugstreeppadden zich in het plangebied vestigen kan een paddenscherm worden geplaatst. De afscherming kan worden bereikt door anti-worteldoek toe te passen zolang het een tijdelijke (tot enkele maanden) voorziening betreft. Het anti-worteldoek dient te bestaan uit een stevig materiaal, maar niet van een specifiek merk of materiaal.

De volgende maatregelen zijn aan te bevelen met betrekking tot het plaatsen van het doek:

- scherm van anti-worteldoek boven de grond ongeveer 50 cm hoog;
- anti-worteldoek 5 cm ingraven (i.v.m. onderdoorkruipen van dieren);
- gewone paaltjes gebruiken waaraan anti-worteldoek wordt bevestigd (onderlinge afstand ongeveer 20 m, in ieder geval zodanig dat het doek niet slap hangt)
- krammen gebruiken om te bevestigen;
- anti-worteldoek bovenaan naar buiten toe omslaan, om de kop van het paaltje heen zodat een 'afdakje' ontstaat. Dit in verband met dieren die eventueel naar boven klimmen;
- voor de stevigheid een ijzerdraad bovenlangs spannen en daar het anti-worteldoek omslaan naar buiten toe;
- regelmatig (tweewekelijks) controleren op gaten;
- bij de ingangen paddenroosters toepassen. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bv. spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen weggelopen naar buiten het paddenscherm, maar er niet in kunnen. Een dergelijk rooster hindert het verkeer totaal niet. De ruimte tussen de balken dient regelmatig schoongemaakt te worden.

Rugstreeppadden trekken tot een kilometer van hun poel om een geschikt overwinteringsgebied te vinden. Gezien de nabij gelegen watergangen, die kunnen dienen als voortplantingsgebied, zal daarom moeten worden gestreefd naar een afscherming rondom het bouwterrein. De precieze locatie van het scherm en eventuele verplaatsing in de tijd dient te worden bepaald aan de hand van een faseringsplan van de werkzaamheden. Bij het schrijven van een bestek zou maximaal moeten worden uitgegaan van het afschermen van het gehele plangebied.

paddenscherm

Het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de Rugstreeppad. Het paddenscherm kan in dit geval op elk gewenst moment geplaatst worden, zolang dit maar gebeurt voorafgaand aan de grondwerkzaamheden.